

MOZAIKA NA LÉTO

Koncem loňského roku vyšla v ÚDPM JF v Praze (Havlíčkovy sady 58, Praha 2) osmdesátistránková publikace **ESTETICKÁ VÝCHOVA NA PIONÝRSKÉM TÁBOŘE**. Jejími autory jsou vesměs pracovníci nebo externí spolupracovníci Ústředního domu pionýrů a mládeže J. Fučíka, kteří na letních táborech několikrát pracovali a mají s jeho přípravou bohaté zkušenosti. Prázdniny jsou přede dveřmi — a tak jsme zalistovali v této nové publikaci (o níž si na uvedenou adresu můžete napsat) a vybrali jsme z ní několik nápadů, námětů a motivací.

SE ŠVIHADLY TROCHU JINAK

Se švihadly můžeme na táboře uspořádat různé soutěže v přetahování, vytvořit z nich překážkovou dráhu nebo si vyzkoušet dovednosti v uzlování. Mladší děti často skáčou přes švihadla už pro samotnou radost z pohybu a své schopnosti a zdatnost si ověřují na tzv. školce. Švihadla však můžeme využít i mnoha jinými, méně obvyklými způsoby.

Ve výstavní síni. Každé dítě má za úkol upravit na zemi švihadlo tak, aby z něj vytvořilo jednoduchý obrázek podle vlastního nápadu a fantazie (ryba, loďka, domeček, ptáček se zobáčkem z dráždel švihadla apod.). Následuje společná prohlídka — procházka všech po „výstavní síni“, hádání, co který obrázek známe.

ná, a hledání vtipných názvů pro něj. Jednoduché obrázky můžeme využít i pro další činnosti — např. pokusy o vyprávění příběhů k jednotlivým obrázkům nebo společné vymýšlení příběhů, v němž uplatníme nejednou více „kreseb“.

Rytmické kolečko. Dráždla švihadel se při zpěvu mohou proměnit v improvizovanou ozvučnou dřívka, na která děti vyklepávají rytmus písničky. Podobně poslouží při hře ke cvičení rytmu. Vedoucí vyklope na dráždla jednoduchý rytmus, který mají děti přesně zopakovat.

Švihadlové sochy. Děti si rády hrají na sochy. Tentokrát mohou mít za úkol vytvořit sochu ze sebe a ze švihadla. Na dané znamení je možné „sochu“ rozřezat, takže může se šviha-

dlem zahrát i krátkou pohybovou akci. Obměnou může být hra na hádání řemesel. Dráždla švihadla se pak může stát štětcem v rukou malíře, vařečkou kuchaře, píšťalkou strážníka, píšťalou muzikanta. **Neobvyklý stroj.** Ze svých těl a ze švihadel mohou děti ve skupinkách vymyslet a vytvořit i celý fantastický stroj, který nejen rozřezá, ale rozzevne klepním dráždel, ale mohou ho předvést i s „odborným“ výkladem svého „vynálezce“.

/HANA BUDÍNSKÁ/

LES SE SMĚJE POD VOUSY

Pásmo kraťouchkých veršů z knihy Miroslava Floriana Jarro, napověz a ze sbírky Nevědám, neslycháno Josefa Kajdánara si spolu se svým vedoucím připravily na jednom letním táboře děti z druhých tříd. Vznikl pořad, který oddíl předváděl přímo v malém remízku za táborem. Při hraní a recitování šlo především o to, aby děti verše neodříkávaly, nedeklamovaly, ale aby z nich udělaly vždy živou promluvu, a pokud to básnička umožňuje, dialog (Posmíval se konopásek): aby každý věděl, za koho mluví a jedná, ke komu se obra-

ci, v jakém prostředí se nachází, jak se cítí, proč to či ono říká, a také, aby každý poslouchal svého partnera a reagoval na jeho promluvu. Děti sedí v kroužku na mýtině. Uprostřed nich stojí vedoucí nebo praktikant a obrací se na děti:

Tobě se zdá, že les se mraří, jen mlčí a jen morouší — a on se směje pod vousy...
Děti se rozprchnou — každý na své místočko; všechny sedí na bobku nebo na zemi, dokud na ně nepřijde řada.
 Dva kluci rozehrávají rozhovor — jeden stojí na pařezu, druhý na něj doráží:
Posmíval se konopásek jednou zrána datlovi.
— Datle, datle, kde máš datle? Kluk na pařezu:
Datle vážně odpoví:
— Datle mám tam, konopase, kde konipas koně pase. — Holčička schoulená ve vysoké trávě:
Jahůdka se zardívá a nikdo se nedívá, i slunce ji sotva vidí, jak se schovává a stydí.
 Další holčička, která rozmlouvá s březou, prohlíží si jí a nakonec jí pohladí:
Kolem břízy letěl ovád, museli ji zafačovat,

zabalit ji do zády, už prý jí nič neschází.
 Jiná holčička se vztýčí ve vysoké trávě pod smrkem a balancuje na jedné noze:

Kuň, stoj, bedla, ráda by si sedla a vzala si pletení, noha jí už dřevění.
 V trávě se posadí další holčička a rozmlouvá s imaginárním šnečkem, který jí sedí nejprve způsobně na dlaně, ale během povídání jí zalezá za krk:
O co, o co, šnečku, že neumíš téklu? Nemáš o ni páru, umíš jen tu čáru.
 Holčička dvou kluků kolem malého dubu; kluci na sebe pokřikují a popichují se:
Běží jelen k naroží, chce je shodit paroží, že prý si tu uložil svoje zlaté paroží na výherní vkladní knížku.
 Všechny děti vstanou, běží k sobě a jedno volá přes druhé, pokřikují na sebe:
Tobě se zdá, že les se mraří? ... Jen mlčí a jen morouší? ... Otočí se na diváky: A on se směje pod vousy! Všichni odběhnou.

/JAROSLAV PROVAZNÍK/

Obsah publikace:

Podmínky, cíle a prostředky estetické výchovy na pionýrském táboře (B. Prahan)

Náměty pro práci s oddílem

Táborovi skřítko-pomocníci (S. Pilková)
 Domovní znamení (M. Adamcová)
 Naše krásná... (V. Joachimsthal)
 Keramika v přírodě (M. Adamcová)
 Hrajeme si s pískem (M. Adamcová)
 Pohádka na cestě (J. Provazník)
 Z přírodních materiálů (H. Budínská)
 Galerie stínových obrázků (S. Pilková)
 Co je kýč (M. Adamcová)
 Koláž, frotáž, asambláž (M. Adamcová)
 Literární hry (S. Pilková)
 Zpíváme na táboře (J. Dostalík)
 Se švihadly trochu jinak (H. Budínská)
 Cesta ke hvězdě Máně (J. Provazník)
 Pohádka o hvězdě Máně (A. Mikulka—H. Budínská)
 Les se směje pod vousy (J. Provazník)

Náměty na celotáborové akce

Překvapení při příjezdu na tábor (H. Budínská)
 Na lesních cestách a necestách (S. Pilková)
 Kolafis, Kalafousek a ti druží (J. Provazník)
 Představení jako štafeta (H. Budínská—S. Pilková)
 Písničkové odpoledne (H. Budínská—S. Pilková)
 K táboru patřít táborák (J. Provazník)
 Tančíme na táborovém festivalu (E. Zetová)
 Pionýrská sedmikráska (B. Prahan)

Rady vedoucím

Výpisky ze slabikáře oddílového vedoucího (J. Provazník)
 Dětská knihovna na táboře (S. Pilková)
 Materiální vybavení na táboře (H. Budínská)
 Doporučená literatura (J. Provazník)

Doporučená literatura

Miloslav Disman: Receptář dramatické výchovy, SPN, Praha 1976
 Dvanáct úsměvných měsíců, Albatros, Praha 1974
 Soňa Pilková: Umět si hrát, Mladá fronta, Praha 1985

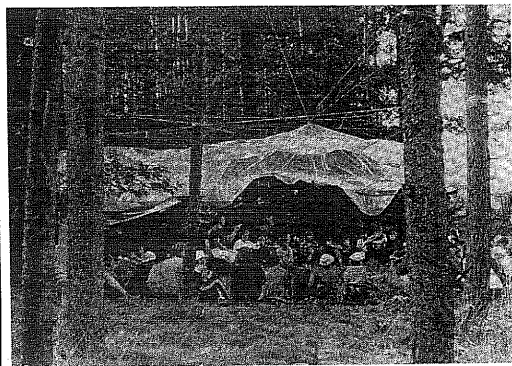
Soňa Pilková—Hana Budínská: Čtyři barevné kapky, Mladá fronta, Praha 1979
 Miloš Zapletal: Hry na hřišti a v tělocvičně, Olympia, Praha 1987
 Miloš Zapletal: Hry v klubovně, Olympia, Praha 1986
 Miloš Zapletal: Hry v přírodě, Olympia, Praha 1985
 Marie Adamcová: K činnosti zájmových kroužků sochařsko-keramických, ÚDPM JF, Praha 1984
 Hana Budínská: K činnosti zájmových kroužků recitačně-dramatických, ÚDPM JF, Praha 1984
 Jindra Delongová—Silva Macková—Sárka Štembergová: K činnosti zájmových kroužků loutkařských, ÚDPM JF, Praha 1984
 Dětské loutkové divadlo. Repertoárový sborník pro dětské loutkářské soubory, Albatros, Praha 1980
 Dětské loutkové divadlo 2. Repertoárový sborník pro dětské loutkářské soubory, Albatros, Praha 1983
 Ilya Hurník—Petr Eben: Česká Orfova škola I, II, III, Supraphon, Praha—Břatislava 1969, 1972
 Viktor Kudřica: Máj labyrint literatury, Albatros, Praha 1983
 Libuše Kurková: Dětská tvořivost v hudbě a pohybu, SPN, Praha 1982
 Eva Machková: Základy dramatické výchovy, SPN, Praha 1980
 Eva Machková: Zásebník dramatických her, cvičení a improvizací, OKS—Praha—západ, Praha 1983
 Soňa Pilková—Z. K. Slabý: Náměty pro práci zájmových kroužků literárních, ÚDPM JF, Praha 1983
 Pionýrská scéna, Mladá fronta, Praha 1979
 Pravoslav Rada: Jak se dělá keramika, Mladá fronta, Praha 1965
 Recitujieme... 1, Albatros, Praha 1977
 Recitujieme... 2, Albatros, Praha 1980
 Miloš Zapletal—Jan Schmid: Objektiv bez konce, Mladá fronta, Praha 1967

RATAJE U BECHYNĚ 1988

▲ Výroba miniaturních šperků z rozehráté pryskyřice. V průběhu práce přišly děti na to, že pryskyřice z různých stromů jsou různě odstíněná a že z nich lze vytvářet i zajímavé barevné kompozice.

Fotoreportáž Jaromíra Erneka z letního pionýrského tábora, který v loňském roce pořádaly DPM v Bechyni a PS Mladých strážců hranič Dolní Dvořiště a na němž za vedení JAROSLAVA PROVAZNÍKA s dětmi pracovali: EVA HORÁKOVÁ (okresní metodička OKS Český Krumlov), EVA RENDLOVÁ (vedoucí dramatického kolektivu Racek z Kaplice), IRENA ČERNÁ (vedoucí dětského loutkářského souboru z Dolního Dvořiště), BLANKA ROŽÁNKOVÁ (vedoucí dětských kolektivů z Bechyně) a JOSEF BRŮČEK (vedoucí dětského loutkářského souboru ze Sudoměřic u Bechyně).

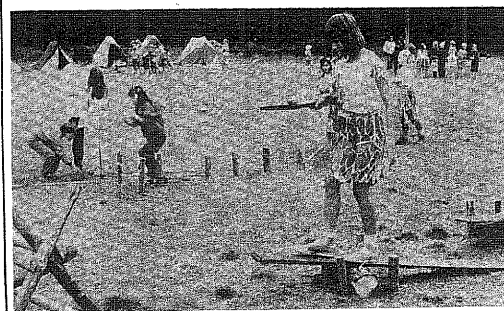
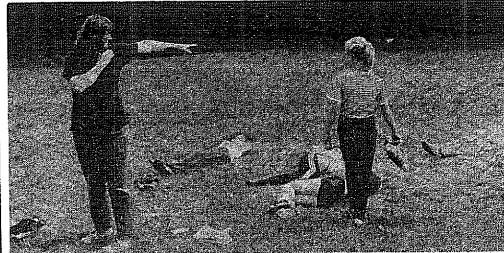
▲ Vádění slepce za konečky prstů přes překážky — jedna z mnoha dramatických her, které byly každodenní součástí programu.

◀ Vederní shromaždiště celého tábora na jedné mýtině v lese; pod improvizovanou stříškou, tvořenou velkými vodními bublinami, byla mapa táborových výprav z kamenů, klaců, mechu a dalších přírodnin.

▶ Blanka Rožánková, jedna z vedoucích, jako hlídač pokladů, k nimž je možné se dostat jenom v naprosté tichosti; jakmile hlídač uslyší zvuk, otočí se, a uvidí-li někoho v pohybu, promění ho v kámen...

▲ Koláže ze starých plakátů a barevných časopisů vznikaly jako návrhy na galerii táborových bahů — baha dobrá nády, baha dělá, ohně, le-grace, noční strachu... (Na titulní straně je jeden z výsledků — Báh sluníčka.)

▼ Jeden z oddílů objevil pro celý tábor naleziště pravé keramické hlíny. Na zámku je Eva Horáková, v civilu metodička OKS Český Krumlov, která se svým oddílem zkouší, co všechno lze z keramické hlíny vytvořit.

◀ Záběr ze závěrečné pouti. Každá z atrakcí je dílem jednoho z oddílů, který jí nejen vyzkoušel, ale i realizoval, popřípadě obsluhoval.